

XHAFER

MARTINI

KUR
BIE
SHI

BIBLIOTEKA
SHTETIT

SH-1

M 36

VJERSHA
E POEMÀ

XHAFER MARTINI,
lindi më 1941 në Fushë-
-Alië të Dibrës. Ka kryer
Fakultetin e Historisë dhe të Filologjisë:
Punon si korespondent
i Agjensisë Telegrafike
Shqiptare për rrethet
Dibër dhe Mat. Ka filluar të botojë poezi në
vitin 1960. Më 1968 doli
me librin e parë «Tinguj
rinorë». Kohët e fundit
është marrë dhe me kritikë letrare.

8JH-1
N°136

XHAFER MARTINI

KUR BIJE SHI

vjersha

SHTËPIA BOTUESE «NAIM FRASHËRI»

X
nd
Ali
r
isë
Pun
A
Shq
Dib
llua
viti
me
rinc
ësh
tikë

Piktore: SVETLLANA STRAZIMIRI

Tirazhi 2000 kopje

Format 70x100/32

Stash: 2204-72

Shtyp. Drejtoria Qendrore Poligrafike
Shtypshkronja «8 NËNTORI» — Tiranë, 1973

P R A N V E R Ë

Jam ulur te trangu i qershisë së re.
Diçka lëvrin në tërë qënjen time;
jam bërë transparent dhe çuditërisht i ndjeshëm.

Dritat edhe ngjyrat, tingujt edhe zërat,
gjithë shkrimin e jetës, gjithë dashuritë
ashtu të koncentruara,
i kam mu në zemër.

F S H A T A R Ë T

Gjithshka ne e lidhëm me këtë tokë
me dhembshurinë, me dashurinë e saj;
për të ne shpesh kemi qeshur me zemër,
për të ne shpesh jemi shkrehur në vaj.

Kur toka është me vlagë, kur toka është e butë,
ne shkelim mbi të dhe ia marrim një kënge;
e dimë se nesër ajo do të prodhojë,
e dimë se nesër do të bëhet nënë.

Marrim në duar një grusht dhe
dhe e shtrëngojmë me dashuri.
Në duart tona dheu bëhet bukë,
në duart tona dheu bëhet flori.

VIOLINA

Edhe pas vdekjes së Qemalit
violina e tij nuk pushoi së rëni,
në vend të duarve të Qemalit
tani i binte harku i erërave të shqetsuara.

Tri ditë e tri net (sipas zakonit të lashtë)
violina qau për Qemalin.
Tingujt e saj qenë të trishtuar
tri ditë e tri net
telat e saj qenë të ngarkuara me dhimbje,
tri ditë e tri netë.
(Ish pikëllimi i popullit që rridhte nëpër tela)

Pastaj fryri mbi tela tufani i urrejtjes popullore
dhe filloi të vërshëllejë nëpër ta kushtrimi i
luftës.

RRËZË PARCELËS ME GRURË

Kaloj rrëzë parcelës me grurë
dhe shoh si përkulen kallinjtë.
Më përkund me një ëndërr të bukur
ky det i madh, i flarinjtë.

Qysh dhjetë vjeç këmbët i vrava
kur me plug hapja ugarë;
tokën e bëra të butë, të shkruftë
dhe hodha farë.

Ja... bimëzat panë diellin
e tundin kryet plot gjelbërime.
Më duket sikur rrënjët i kanë
thellë në zemrën time.

KUR BIE SHI...

Për shiun që bie njerëzit mendojnë në mënyra të
ndryshme:
Dikush mendon se duhet të kish mbathë galloshet,
dikush kujtohet për çadrën që s'e mori,
tjetri thotë thjesht: « U prish koha!»

Kurse mua mendja më vete tek toka:

Në se bimët lagin buzët e zhuritura,
në se mugullon bari i ri,
zemra ime thotë

«bjer, o shi!»

LULET E ËNDRRAVE

Natyrisht e dua shumë
vajzën time, Riketën!
(Siç u ndodhi prindëve me mua)
Tek ajo unë shoh veten.

Sa shumë vitet nxituan
tani u bëra burrë
po lulet e ëndërave
nuk vyshken kurrë.

Ngre, ho-pa, Riketën
dhe e tund në duar
...Kap kështu balonat
që më patën munguar.

Kap fëmininë time
që iku me nxitim
po gjaku në rremba
lëviz, lëviz...

Dhe nga fëmijë
bëhemi ne pleq.
Diçka përherë shkon,
përherë diçka vjen...

V J E S H T A

Vjeshta erdhi e butë, e mëndafshtë
mes trishtimit të verës që iku
të spikat ndryshimet e natyrës në vjeshtë,
qëndroj mu në fushë si polic trafiku.

Qëndroj i vetmuar dhe lagem nën shi.
Era i bie me potere dajres
dhe më vijnë në mend fjalët e saj me aksent të
çuditshëm,
si fjalë të shqetësuara në çastin e ndarjes.

Kjo era sot, mblesë e zonja,
do t'më mbushë mendjen se vjeshta është e
bukur.

(Kot lodhesh, erë, me këto që më thua,
Unë të besoj edhe pa m'u lutur.)

Zhvishu, korie, nga ngjyra e gjelbërt
(ndon'se për këtë ngjyrë dhe shpirtin e jap),
zbrit ti. xheloz, mbi fusha e pyje
që shpirtin meskin të ta fut në varg.

Rridh ti, pjellori, siç rrjedhin lumenjtë
(se puna e drithërave na shqetëson).
Vjeshtë, na i bën (si veten) të shëndetshme
se vargu s'është varg, kur s'rëndon. vargjet,

MBLEDHJE E PUNËTORËVE

Ata mbledhjet i bëjnë në frontin e punës
(ndaj me zë të lartë flasin),
ata nuk i bien temës rreth e rrotull,
po me «predhën» e parë në shenjë godasin;

nuk zotërojnë shumë oratorira
dhe nuk përdorin shumë citate,
ata thonë thjesht: «Kështu thotë Partia!»
Godet fjala e tyre si teh shpate.

Gjyqi i tyre është i drejtë. po i rreptë.
Ec. po deshe e me frazeologji mbrohu;
por, po u hape zemrën: «Gabove, shokë!»,
ata nuk të thonë: «Thellohu», «Thellohu!»

Ata s'përkëdhelin, s'bëjnë elozhe
askush s'të kërcënon, askush s'të lutet,
po ti e ndjen se të kthyen në rrugë,
se fjala e zemrës në zemër futet.

PENDESA E MOISI GOLEMIT

Ai ish mburrja dhe nderi i Atdheut
ai u priste kokat turqve si gjarpërinjve.
Tani, i shtypur nga mendimet e zymta,
ecën kokëulur nën hijet e ullinjve.

Kështu po endet, pa miq, pa shokë
po e zbardh brenda një nate kjo vetmi
dega e ullirit i përkulet mbi kokë:
«Ç'bëre Moisi! Ç'bëre Moisi!»

Dhe hodhi sytë që i lëshonin shkëndia
malet arbërore për të parë
«Atdhe!» i klithi me fuqi zemra
pranomë, jo gjeneral, por ushtar!»

NXËNËSIT E SHKOLLËS SË NATËS

Si rreze dielli n'k'të ditë janari
Erdhët ju dhe u ulët këtu, në bangë
Me duart tërë kallo tani kapni pendën
Në vend të shatit, që sapo keni lënë.

Kemi hartim... orë e bukur patjetër
Të hedhësh në letër çka të vlon në gji.
Dhe ja vjershat dalin... si misri i gjelbër,
Si kallinjtë e grurit kokërr — flori.

Mjelësja Drane po shkruan në vargje
Bashkë me zemrën i dridhet dhe dora,
Vargjet e ngrohta si buzëqeshja e saj
Derdhën në letër — si qumështi në kova

Ec me fletoret e tyre nën sqetull
Endërat e tyre më rëndojnë mbi supe
Se ato kanë plisa nga toka mëmë
Bien erë djerse dhe erë buke

XHA SHEMO

Xha Shemo, agait të fshalit
I doli para me sopatë:
«Më mirë unë lë kokën aga,
Po grurin nuk e jap!»

U drodh nga zemërimi agai,
U drodh e nxori alltinë.
Shtatë plumba nga gryk' e zjarhtë
Xha Shemos gjoksin ia grinë.

Dhe ra, xha Shemo, ngadalë
Mbi tokë, si kalli i prerë.
Aty, mbi duajt e grurit
Mbështeti kokën të flerë.

Si një grusht i vetëm fshatarët
Rendën kundër agait mizor
Gjaku i xha Shemos, u bë at' ditë
Flamur për çlirimin shoqëror.

S O N T E

Sonte korridoret e konvikteve kanë një zhurmim
të gëzueshëm.

Rendje nga një godinë në tjetrën,
nga një kat — në tjetrin
nga një dhomë — në tjetrën.
Biseda të shkurtëra.

Sonte s'kemi kohë të dëgjojmë radio-postën.
Të gjitha prizat e kateve janë zënë:
Hekurosime shallet e aksioneve,
pregatitimi valixhet, çantat.
Sonte dritaret e të gjitha godinave
ndriçojnë si sy të zjarrtë.

KUR LEXON LIRIKAT E SEREMBES

Mbaron një lirikë dhe fillon një tjetër:
të duket sikur je në një kopsht plot fruta e
hije,
pas çdo hapi ndjen sikur mbi supe
janë duke të rënë lule qershie;

sikur del fushave e pyjeve me fletë,
merr parmendën dhe ecën pas brazdave,
ndjen gurgullimin e kronjve të fshatit
dhe të qeshurat gazmore të vajzave.

NUK KEMI PËRSE TË KTHEHEMI

Nuk kemi përse të kthehemi dhjetë vjet prapa,
të shkojmë përsëri tek takimi i parë
në bëmë kaq rrugë bashkë...

Në këtë rrugë, e dashur, qemë bujq të mirë
rritëm, lule, pemë, fëmijë
(pyesim për fëmijët se kujt i ngjajnë, mua apo ty?
dhe biem në një mendje se na ngjajnë të dyve)
Ja pra, dashuria jonë
në transformim dhe rinovim të vazhdushëm.
...Nuk kemi pse të kthehemi dhjetë vjet prapa...

M I M O Z A T

Vdiq Xha Lipja papritur një mëngjez
(Xha Lipja ishte roje në fakultet).
Në varrim morën pjesë pedagogë e studentë.
Në krye ecrim ne, tre studentë poetë.

Ishim të heshtur. Me sy të përbotur,
me një dhembje të thellë e të përmbajtur,
që të tre ne (në heshtje) vargje krijojmë
për Xha Lipen e mirë, për Xha Lipen e dashur.

Po vjershat na dolën të rënda, të zymta.
Pikonin lotët në strofa dhe vargje,
kurse Xha Lipja e shkundte gëzimin,
siç shkundin zogjtë borën nëpër pragje.

Ç'të bënim? Morëm nga një tufë mimozash
(mimozat Xha Lipes i pëlqenin shumë)
dhe, duke kujtuar buzëqeshjen e tij,
mu sipër varrit, te koka ja vumë.

NË SYTË E LIDËS

Në sytë e Lidës lundrojnë stinat
me tërë begatinë dhe ngjyrat e tyre,
shiko thellë në atë kaltërsi
dhe do të tundet natyra përpara syve.

Në sytë e saj — ditët që shkuan,
në sytë e saj — ditët që vinë.
Si në një ekran të gjërë në sytë e Lidës
çdo çast ndrohen katër stinë.

D Ě B O R A

Dëbora e parë ka rënë mbi Tiranë
aq pak, sa këmba s'lë dot gjurmë,
po vajzat dhe djemtë e mbledhin me grushte...
Unë që vij nga Korabi, çuditëm
si mund ta duan dëborën kaq shumë.

Po fundja e kuptoj se ka diçka të dashur,
ka diçka të bukur në këto flutura dëbore.
dhe siç ndodh me mua:
Më hynë shumë shpejt në zemër
këto rrugë, këta njerëz dhe kjo pamje dimërore,

dhe sulem në sheshin «Skënderbej» si çunak
15-vjeçar.

Majtas e djathtas këdo gjuaj me dëborë
po goditja preçize e një gjimnazisteje
bën që të kap ballin me dorë.

Po dhembja u harrua... ajo pamje dimërore
si një lirikë e ngrohtë më futet në shpirt
dhe sytë e vajzës së bukur gjimnaziste
më ndoqën pas të qeshur shumë ditë.

M A R I !

Braktise, Mari, burrin që të dhanë,
burrin «e zgjedhur» me dy dipllova;
tonat, Mari, janë gjithë shtigjet e atdheut,
e sotmja dhe e ardhmja është jona.

Mari, Mari! S'po të bëj thirrje
si një egoist që ka humbur diçka,
po si një ushtar i revolucionit,
si një shok i dashur, si një mik, si v'lla.

Do ta kuptosh në ç'mjergull jetoj
nga fushata e tërbuar e prindërve të tu.
që për diplomat e televizorin
paturpësisht dikujt i bien në gju.

Braktise, Mari, se do të të marrë frymën
dhoma
edhe pse me perde tyli e orendi të rralla.
ashtu siç t'u muar fryma në kafe «Flora»
ditën e fejesës, kur u dha fjala.

Braktise, Mari, se unë të njoh mirë...
Ti s'e duron shtirjen, jetën e kotë.
S'është turp, Mari, që të rrëzohesh një herë,
por është turp po të mos ngrihesh dot.

MURRO

Gjithë jetën e kaloi mes arave,
gjithë jetën zgjedhën mbajti mbi supe;
nga kaloi Murrua u derdh djersa,
nga kaloi ai, mbiu buka,

Babai im është bujk i mirë
dhe kaun si perëndinë e adhuronte;
Murros i jepte jonxhë të butë,
Murros kashtë poshtë i shtronte.

Po u plak Murroja, u plak
dhe një ditë midis hullisë u shtri.
Babai lëshoi parmendën
dhe Murron pa në sy.

Po sytë e Murros nuk shprehnin asgjë:
ishin ngulur në hulli pa jetë.
Ish hullia e fundit të tij:
kafsha fisnike kish vdekë.

SHQETËSIM

Rrotullohen e rrotullohen ditët
çdo çast pohoj e mohoj në veten time
përpiqem ta kaloj veten, ta mund atë
shpesh ja dal mbanë, shpesh arrij në zgjidhje
kompromisi.

Prap të nesërmen nis...
Me ditën e re më lindin mendime të reja,
përftyroj portretin e së ardhmes...
Pranë zhurmës së kohës, shqetësimit të saj,
antenave të radios, të televizorëve, sinjaleve
elektronike
Dhe të sa e sa shpikjeve që i di dhe s'i di,
vë veten time.

Vë gjykimin tim mbi klithmat demagogjike,
mbi bombardimet në Vietnam,
mbi agresionin izraelit...

Vë gjykimin tim mbi vargjet e mia dhe të shokëve
të mij,
mbi teknikat artistike dhe mendimin solid.

Dhe papritur ... tërë pesha e shqetësimit pështetet
mbi mua

kur bëj pyetjet:

Ç'bëj unë që të eci me kohën,

Ç'bëj unë për të arritur atë?

PUSAXHIU

«Pusaxhi i rrallë,
vdiqe apo s'vdiqe?»

Popullore

Xha Selim, punove
një jetë të tërë
në puset e thella
në puset e gjëra.

Xha Selim, ti s'hape
puse për «të ngratit»,¹⁾
ku të mbushnin ujë
nuset e fshatit,

ku çdo udhëtar,
bërë shkrumb nga vapa,
ty të t'uronte
ditë të gjata.

Porse për këtë
s'të qortoj dot unë
se ishe i varfër,
kishe halle shumë.

Ndaj ti u robtove
në jug e në veri
duke hapur puse
për zonja e zotëri.

...Dyzet ditë punove
në të madhen derë,
dyzet pashë pusin
e çove thellë.

Edhe kur agai
këtë mori vesh,
i shkuan mornica,
trupi iu rrëqeth.

Flokët iu ngritën
si gjëmbe iriqi,
dhëmbët e rrallë
si bishë i skërmiti.

«S'dua pus të tillë
dyzet pashë thellë.
Nga kjo thellësi
ujët kush e nxjerr?»

Bini leckamanit,
qenit të zgjebosur!»
uluriu agai
tepër i xhindosur.

Të rrahnë, Xha Selim,
me kërbag, me dru;
lidhur me zinxhirë,
ku të hodhën, ku?

Ah, në fund të pusit,
dyzet pashë thellë,
ty të mbyti ujët
dhe nuk pe më diellë.

Të hodhën përsipër
gurët që ti nxore.
Jo, nuk ka në jetë
vdekje më mizore!

Vdiqe, Xha Selim,
mbushur helm e brengë.
Populli që të deshi
të ngriti një këngë.

Përplaset kjo kënga
si vala në brigje:
«Pusaxhi i rrallë,
vdiqe apo s'vdiqe?»

---

* të ngratit = të varfërit.

D E T I

Është dimër.

Kam ardhur në bregdet.

Kabinat e plazheve kanë mbetur të heshtura,
të heshtura kanë mbetur bar-bufetë, restorantet,
veç era me shiun grinden mbi ta.

Po deti është aty

i madh e i fuqishëm.

Pyes veten: Pse e dua detin?

Dhe këtë pyetje e bëj kur nuk është ditë plazhi
dhe shoh dallgët e detit që ngrihen si male,
shoh detin... dhe s'mund që ta shoh.

Ai është pafundësi...

Ndoshta për këtë e dua detin.

VOGLUSHJA VIETNAMEZE

Voglushja Le Fen me fjongo të gjelbër
E qeshur po mblidhte lule në bregore
Në qiell fluturuan shpendët e hekurt
Duke hedhur bomba mbi orrizore.

Mbi dhé tani s'dukej veç një re ngjyrë plumbi
Nga vdekje-prurësi — napalmi i egër
Vdekja, që sollën jankitë kish ngrirë
Edhe Le Fenin me fjongon e gjelbër.

Akoma duart e saja të vogla
Shtrëngonin lulet e nxira, të thara
Ato duar thonin në të gjitha gjuhët:
«Kundër jankive! Përpara! Përpara!

GJITHMONË PRANË

— Dëshmoret dibrane Rukie Roshi —

Rukije, sapo u ktheva nga zbori
Në trup kam erën e kripur të djersës.
Në armaturë pushkën s'e kam lënë,
Uniformën e gjelbër s'e kam hequr.

Kështu, siç jam, po ndalem tek varri yt
Si poet, si student dhe si ushtar,
Me heshtjen time ty të të flas shumë
Dhe një grusht me dhé nga ky varr ta marr.

Po të lë këtu një tufë me vjollca
Me dashuri si shok armësh, si vëlla.
Do të të ndjej gjithmonë pranë, Rukije
N'auditore dhe n'marshimet e mëdha.

TOKAT E REJA

Nuk e kemi të lehtë të ngjitemi tek ju,
Të çajmë dëborën dhe të thyejmë akullin.
Po do të na mallkonin brezat e ardhshëm
Në qoftë se sot nuk do t'ju hapim.

Dhe na duki më të shtrenjta, më të mira
Tani që mbi ju, si lumë, rrjedh djersa
Po që se armiku do na djegë fushat
Ju do na bëheni hambarë dhe fortesa.

FLASIN GJURMËT

Dhe rrjedhin vitet, derdhen lumë
Vrapojnë me revan,
Po ja të fshehura në gjurmë
Kujtime kjo tokë mban.

Kanë një histori më vete
K'to brigje e gëmusha
...Këtu pimë ujë atëhere...
Këtu ka krisur pushka.

Këtu kaluam ne ilegalë
Natën, nën tela, barkas
Këtu një natë delegatët
I vunë gjoksën flakës.

Këtu kaluam mes plumbave
Shkumbinin turbulluar.
Kish plot armiq kjo rrugë e gjatë
Në Kongres¹⁾ për të shkuar.

...Kështu, me radhë flet çdo gjurmë
Të gjitha ato thonë:
«Liria na kushtoi shumë,
Të mbrojmë lirinë tonë!»

---

1) Është fjala për Kongresin e parë të BRASH-it që u mbledh në Helmës.

I N T I M E

Diç do t'më thuash, diç dua të të them,
po gojën s'e hapim dhe ecim të heshtur.
... Ja, buzë këtij lumi, një natë të tillë
ti kokën mbi sup më ke mbështetur.

Dhe valët e blerta, që aq shumë na deshën,
na hodhën në këmbët stërkala e shkumë.
Ish hera e parë që ti kokën mbështetje
te një burrë... pikërisht tek unë.

PËR GJOKË DOÇIN

Për Gjokën tani kemi një bust,
disa kujtime dhe një këngë popullore.
Vijnë fëmijët më 5 maj te busti,
vënë kurora me luleborë.

Vijnë nënat trime që nga Lura
dhe i ulen pranë në mermerin e ftohtë,
e fërkojnë me duar sikur t'ish i gjallë.
duke thënë: «Na mori malli, Gjokë!»

Do t'i ulen gjithmonë pranë nënat
«trimit që s'iu përkul shqotës».
Pleqtë do thonë në dasma e gëzime:
«Ia merrni një herë këngës së Gjokës!»

GAZI I ZEMRAVE

Ndjej gëzim kur shoh vajzat dibrane
Duke kërcyer në këtë sallë¹⁾
Perdja hapet... një dritë trëndafili
Sikur po çel një agim i bardhë.

Valija merr zjarr, vetëtijnë xhupat
Valltareve u gufon gjoksi, zemra
Ndjej se po shembet kanuni i vjetër
Me konturet e tija të zeza.

Shkundin gazin e shpirtit vajzat
Dhe vjen ai e na hyn në zemra.
Sjellin ato erën e vendlindjes,
Fëshfëritjen e pyllit me gështenja.

---

1) salla e teatrit të Operas.

SA BUKUR

Sa bukur kjo mbrëmje, Mirela
me shushërimën e ëmbël të fletëve
me rrjedhën e kaltër të dritës,
me hënën që na shikon midis degëve.

Ç'sinfoni tingujsh nga ujvarat
vështro, Mirela, për rreth, vështro!
Nuk duhet të mbyllemi brenda
në një natë të bukur si kjo.

MIRË SE ARDHE

Sonte duke goditur me grushte
m'i hape portat e kujtesës
në fronin e ndjenjave e pushtetëshme m'u ule.
Unë as që mundem dhe as që dua të të dëboj.
Siç duket shumë të ka marrë malli
ndryshe s'do të bëje një rrugë kaq të gjatë.

Dhe unë e ndjej se ti më ke munguar.
Dhe unë e ndjej se ty të kam pritur.
Mirë se ardhe!

ME KOSTARËT

Pashë kostarët duke kositur bar:
një vatër dëshirash m'u ndez, një vatër,
m'u kujtua koha kur kositja në fshat
dhe shkallët e konviktit zbrita nga katër.

Kisha dëshirë të kapja prapë kosën,
«Kostari ynë» shokët të më thonë,
të dëgjoja si binin nga kosa e mprehtë
fijet e barit të njomë.

Po kostari plak s'e lëshoi kosën.
«Këtë kosë — më tha — s'e përdor dot ti».
Në çast m'u vrenjt balli
si reja kur do të lëshojë shi.

U pendua shpejt kostari plak
kur pa se m'u vrenjt balli.
«Merre kosën, bir, merre — më tha —
e kuptoj që qenke bir kostari».

E shtyrë nga fuqia e muskujve dhe e zemrës,
kosa barin e njomë e shtrinte;
breshëri e duartrokitjeve të shokëve
nga gjithë katet e dritaret binte.

A R I X H E S H K A

Arixheshkë, e bukura, arixheshkë,
me ty mund të bija në dashuri!
Pse vjen drejt meje me shporta?
Unë shporta nuk dua nga ti.

As sita e shosha nuk dua,
as fall nuk dua me shti
mos më shih në pëllëmbë të dorës
po shihmë drejt në sy.

Pse rri dhe pret thupra,
pse rri në çadër breglumit,
kur ëndërrat e tua janë të shumta,
të shumta sa kokërrizat e kumit?

LEGJENDË DIBRANE

E egër,
e ftohtë
ra nata;
era nëpër pyje
shkruan balada.

Bien yjet, bien
tutje, përmbi Drin,
hëna midis reve
hesht edhe mërdhin.

Kjo heshtje e kobshme
mbi atdhe rëndon,
Gjergj trimi
më nuk rron.

Qan çdo zemër, qan
kjo tokë e halleve...
gjaku shkon i mpiksur
atje, midis valëve.

Qajnë malet, qajnë,
qajnë burra, nëna,
mbi çdo kështjellë
ndriçon gjysmëhëna.

Mbi secilën zemër
një mal dhembje ka,
po prapë çdo zemër
është një kala.

Trimat dibranë
Me Pal Tuhani
përpara Sinës
e ndalën dushmanin.

Në not bie kali
aty ku u derdh gjaku,
nga lumi i kuq
dridhet turkoshaku.

Malit të Xharxhishtit
retë po largohen,
po në kokë të Pashës
retë shtohen, shtohen;

re të marrosura,
re mendimesh
brenda një nate
prej tyre thinjesh;

dhe vijnë ato,
vijnë dallgëshumë,
ka net Pasha
që rri pa gjumë.

Fjalët e Sulltanit
si të gjallë e ropën:
«Ja të marrësh Sinën,
ja të preva kokën!»

Vendim Pasha
merr menjëherë,
niset për në Sinë
tok me jeniçerë.

O tokë shqiptare
dhunën si e mban?
Patkonjtë shkëndija
pluhur dhe duman...

Kurrë kështu ushtria
nuk ishte parë —
luftojnë dibranët
burrat e gratë.

Bien turqit,
bien radhë-radhë,
qeshin malet
qeleshebardhë.

Kthehet Pasha
me çerek ushtrie,
nuri i vdekjes
në fytyrë i bie;

kthehet Pasha
gjithë helm e vrer
dhe gjëmon:
«Tmerr!
Oh, tmerr!

Bobo
Nga Sulltani
koka do më pritet!»
Si qen i helmuar
Pasha përpëlitet.

Del hëna, del
dhe numron të vrarët,
trimave dibranë
u ndriçon armët.

Del hëna, del.
mbi gjak noton,
trimat dibranë
ajo njatjeton.

III

Sulltani i tërbuar
ze e kërcet dhëmbët,
përkulet Pasha
dhe i puth këmbët.

Pashallarët e tjerë
si gurë varri rrinë.
«Falmë!

— lutet Pasha —
paç Perëndinë!»

Sulltani nis vrejtjet
si një mot i egër,
Pashën e shënon
me thikë në zemër.

Po qeni dinak
prap' e ndërron fletën:
«Çohu! — i bërtet —
të kam falur jetën!»

Veç do t'rrjep të gjallë.
po s'më prure, qen,
treqind arnautka
nuse në harem.

Tani hypi kalit
për Sinë tufan!
patkonjtë shkëndija,
pluhuri duman.

IV

Fjalët e Sulltanit
Çoi në Sinë Pasha.
Pali shpejt i mvrejti
vetullat e trasha.

Sytë' e zez të Palit
shkrepëtinë egër,
desh t'i ngulë turkut
shpatën në zemër.

Po fjalën e mori
ai më plaku,
trimi i urtë,
Nikë Ferraku.

«Për këtë «miqësi»
Sulltanin njetjetojmë,
treqind vashat
do t'ja dërgojmë.

Nesër,
me të aguar,
le të na presë Pasha
tridhjetë përcjellës
me treqind vasha.

Veç na lejoni
të punojmë arat,
të korrin grunjat,
që i kemi të mbara»,

Syt' e Nikut ndrijnë
nga qeshje dinake,

si një vetëtimë
në qiellin e një nate.

V

Nisën treqind «nuse»
me tridhjetë krushq:
shkëlqejnë zabeleve
duvakët e kuq.

Eh, këto nuset,
këto gjeraqina
sa mirë u rrinë kuajve
edhe në rrëpira.

Buzëqeshin turqit:
— Bre, bre, treqind vasha! —
Mjekrën nga gëzimi
leht' fërkon Pasha.

Ç'dasmë do të bëhet,
Eh, moj Dibra trime!
Vargmalet bien
thellë në mendime.

Dhembja i bren njerëzit,
po turpi s'durohet,
toka amtare
sot po drithërohet.

Toka çeli gjinë,
po rënkon ajo,
zinë shpesh provoi
po turpin jo!

Ja, afrohet Pasha
me çallmën e përflakur,
«Nuses» së parë
t'i heqë duvakun.

Ngriu në vend Pasha,
u zbeh si qiri.
Në përralla ndodhin
Të tilla mrekulli.

Treqind duvakët
në tokë u flakën.
Treqind trimat
rrokën shpatat.

Menjëherë koka
Pashës i fluturoi,
buçiti Drini,
dielli agoi.

Treqind trimat sulen
porsi vetëtima,
plot kokë turqish
u mbush lugina.

Mbi pellgje gjaku
yjet pikojnë,
trimat dibranë
bukur luftojnë.

Ulen qiejt, ulen
të shohin kërdinë, —
në fushë të betejës
asgjë s'pipëtinë.

Vargmale kufomash
kudo nëpër Tuç,
Drini turbullohet
nga përroi i kuq.

NJË SHOQEJE

Fjalët e pëshpëritura vesh më vesh
Na bijen mbi supe, na bijen mbi flokë.
Duan t'na pengojnë të mos ecim bashkë,
Duan t'na pengojnë të mos jemi shokë.

Nga gjithë vrimat e shpirtrave të kalbur
Er' e thashethemeve le t'vërshtëllejë
Mbi gërmadhat e fjalëve të tyre
Miqësia e pastër do të shkëlqejë.

KUR JU SHOH DUKE KËRCYER

Shqiptarë, kur ju shoh duke kërcyer
Nëpër dasma e në festivale
Më duket sikur nga sheshi i valles
Merrni hov e ngjiti nëpër male.

Dhe që nga malet e thepisura
Duke shkundur kostumet e bukura
Më duket se të rreptë dhe krenarë
Vetëtini shpatat nëpër luftëra.

Ju shkëlqejnë tirqit me gajtanë
Ju valëvitet mëng' e bardhë, e madhe.
Luftëtarë jeni ju, shqipëtarë
Edhe në dasma e në festivale!

PASQYRA E LËNDËS

	Faqe
Pranvera	3
Fshatarët	4
Violina.	5
Kaloj rrëzë parcelës me grurë	6
Kur bie shi	7
Lulet e ëndërrave	8
Vjeshta.	10
Mbledhje e punëtorëve	12
Pendesa e Moisi Golemit	14
Nxënësit e shkollës së Natës	15
Xha Shemo	16
Sonte	17
Kur lexon lirikat e Serembes	18
Nuk kemi përse të kthehemi	19
Mimozat	20
Në sytë e Lidës	22
Dëborë.	23
Mari	25
Murro	27
Shqetësim	29
Pusaxhiu	31
Deti	35
Vogëlushja Vietnameze	36
Gjithmonë pranë	37
Tokat e reja	38
Flasin gjurmat	39

	Faqe
Intime	41
Për Gjokë Doçin	42
Gazi i zemrave	43
Sa bukur	44
Mirë se ardhe	45
Me kortarët	46
Arixheshka	48
Legjendë dibrane	49
Një shoqeje	61
Kur ju shoh duke kërcyer	62